

Якщо ж ідеться про організаційну локальність нормативно-правового акту, то тут конкретизація виражається в тому, що дія такого нормативно-правового акту буде характеризуватись відповідною специфікою спрямованості підприємства чи організації, у рамках якої такий акт було прийнято чи ухвалено. Тут локальність також постає у ціннісному розрізі, оскільки дає можливість стверджувати професійність та функціональну специфічність підготовки та впровадження такого акту.

Відомча локальність характеризується своєю ціннісною специфікою, оскільки дозволяє використовувати систему приписів, що за своїм змістом є вузькоспеціальною та такою, що вимагає професійної підготовки при їх конкретизації. Локалізація таких норм у межах вертикалі органів виконавчої влади дозволяє уніфікувати практику місцевих та регіональних органів виконавчої влади.

Можна стверджувати, що локальність як характеристика нормативно-правових актів визначає їх цінність і ще в одному ракурсі, а саме в розрізі їх ефективності. У цьому контексті найбільш показовою є територіальна локальність, отже відомо, що саме на рівні місцевого самоврядування вдається ефективно врегулювати ті питання, які практично неможливо розв'язати на загальнодержавному рівні. Саме тому конкретизація за допомогою локальних нормативно-правових актів у правовій системі України тісно пов'язана з розвитком місцевого самоврядування.

Правова система результативна тільки тоді, коли усі її елементи працюють та тісно взаємодіють. У цьому сенсі саме вся правова система у єдності усіх її складових частина надає організуючий, стабілізуючий вплив на суспільне життя та конкретизує суспільні відносини. Локальні норми права, будучи структурним елементом правової системи, відіграють у ній досить істотну роль. Основний вплив норм локального права на інші форми права і всю правову систему в цілому можна звести до двох прогресуючих факторів : динамічність та випередження законодавства.

СКУРІХІН С. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри теорії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент

ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО: ГАЛУЗЬ ПРАВА, ЮРИДИЧНА НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Проведення антитерористичної операції на сході України впливає на зростання уваги суспільства до діяльності Збройних Сил України та інших структур, що забезпечують захист національних інтересів України

від зовнішніх та внутрішніх загроз, сприяє підвищенню інтересу серед учених до військово-правових проблем. Правові питання посідають одне з найважливіших місць в існуванні Збройних Сил України, оскільки проходження військової служби, взаємини між військовослужбовцями, військова дисципліна, несення бойового чергування, правила поведінки на полі бою та інші питання строго регламентовані в міжнародних договорах, законах і підзаконних актах.

Сьогодні категорія «військове право» може розглядатись в трьох аспектах: 1) як галузь права, що регулює певну групу суспільних відносин; 2) як юридична наука; 3) як спеціальна навчальна дисципліна, пов'язана з викладанням військового права.

Теоретичне обґрунтування військового права як комплексної галузі права проведене П. П. Богуцьким. На його думку під військовим правом слід розуміти систему загальнообов'язкових норм, формально визначених правил поведінки у військово-публічній сфері, які встановлюються, охороняються і забезпечуються державою та здійснюють регулювання суспільних відносин, пов'язаних з діяльністю військової організації суспільства, і мають на меті забезпечення захисту держави, її суверенітету, територіальної цілісності. При цьому, предмет військового права утворює комплекс публічних відносин щодо організації, діяльності Збройних Сил України, інших військових формувань, а також — пов'язаних з цим суспільних відносин, які складаються у зв'язку із упровадженням, дією механізмів воєнної організації суспільства. Метод військового права полягає у системному адмініструванні поведінки суб'єктів військово-публічних відносин (громадян, спеціально уповноважених державних органів, установ, організацій) з приводу, активних дій щодо забезпечення основ військової безпеки у різних сферах військової та військово-цивільної діяльності. Особливою ознакою методу військового права необхідно визнати субординацію в правовому регулюванні, котра притаманна відносинам військової служби. Метою військового права є досягнення військової безпеки суспільства, як обов'язкової складової національної безпеки, за умов реалізації правозахисних механізмів статусу військовослужбовців та інших категорій громадян, які є суб'єктами військових та військово-цивільних відносин (П. П. Богуцький).

Військове право як наука розглядається як система знань про правовий зміст процесів і явищ, що складаються в різних сферах військової діяльності держави, а також іншої діяльності, тісно з нею пов'язаною предметом правового регулювання.

Військове право вивчає правові аспекти військової безпеки, військового обов'язку і військової служби; правове становище військової організації держави, в тому числі в умовах воєнного та надзвичайного стану та під час збройних конфліктів; правове становище військовослужбовців, їх юридичну відповідальність; правове регулювання

військово-службових відносин; організаційно-правові форми міжнародного військового співробітництва. Слід зазначити, що військово-правова наука не може обмежуватися тільки військовою проблематикою, а повинна включати дослідження правових аспектів всього кола оборонних питань, якими інші правові науки не займаються. Тому військове право також вивчає військові аспекти інших галузей права. Вказані напрями складають предмет науки військового права.

Військове право як спеціальна юридична навчальна дисципліна побудована на систематизованому вивченні військового законодавства та основних положень науки військового права і визначає профіль підготовки фахівців у галузі професійної правоохоронної діяльності та державного управління.

Навчальна дисципліна апріорі припускає наявність деякої масивності досліджуваного матеріалу, і з цієї точки зору військове право безумовно є самостійною навчальною дисципліною, яку аж ніяк не можна розглядати тільки як частину курсу адміністративного права, як це прийнято було раніше.

У змістовно-структурному плані програма курсу військового права повинна становити сукупність взаємопов'язаних розділів і тем, які розкривають загальні та специфічні властивості чинного військового законодавства, що є предметом вивчення, особливості його будови та функціонування, а також методи і способи його дослідження та застосування. Перший розділ може бути присвячений вивченню концепції військового права України. У ньому має бути: визначене місце військового права в системі права України, а також його соціальна цінність; проаналізовані джерела військового права; виділена структура військового права; проаналізовані особливості військових правовідносин. У другому розділі повинні знайти відображення питання, пов'язані з аналізом законодавства, спрямованого на: визначення системи і структури військової організації держави, а також повноважень її структурних компонентів; вирішення питань мобілізації та мобілізаційної підготовки; організацію військової служби та порядок її проходження; визначення особливостей правового статусу військовослужбовців, їх соціального та правового захисту. У третьому розділі розглядаються питання: забезпечення законності і правопорядку у Збройних Силах та інших військових формуваннях України; юридичної відповідальності військовослужбовців та ін. Крім того, в даному розділі повинні бути розглянуті питання організації правової роботи в Збройних Силах та інших військових формуваннях України, а також виділені особливості правосвідомості, правової культури військовослужбовців та визначені шляхи їх формування. Розділ IV може бути присвячений військовим аспектам міжнародного права. Даний розділ доцільно включати в навчальну дисципліну «Військове право», якщо у вищому навчальному закладі не читається окремо курс міжнародного гуманітарного права.

Поява військового права в списку навчальних дисциплін, що вивчаються в юридичних вищих навчальних закладах, повністю відповідає принципам і нормам дидактики вищої школи і є свідченням розвитку юридичної освіти. Крім того, введення військового права як самостійної навчальної дисципліни в навчальні плани вищої професійної освіти опосередковує необхідність розгортання в юридичній науці наукових і методичних досліджень з воєнно-правових проблем, що, в свою чергу, викличе розширення наукового спектра військового права та тематики проведених у рамках цих наук досліджень, сприятиме вдосконаленню законодавства у військовій сфері.

ТАРОЄВА В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри теорії держави і права, кандидат юридичних наук

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ОРГАН КОНТРОЛЬНОЇ ВЛАДИ

У світовій практиці найбільше концентрують і відокремлюють у собі контрольну функцію органи конституційної юстиції. Вони є вищою формою спеціалізованої контрольної діяльності, мають спеціалізований предмет контролю і реалізують свою функцію через особливий механізм захисту Конституції. Одним із видів органів конституційної юстиції є Конституційний Суд України, який є одним із ключових органів контрольної влади в Україні. Конституційний Суд містить у собі особливості як контрольної, так і судової влади, а тому має комплексний характер. Саме тому він посідає своєрідне місце, відмінне від істинно судової влади: йому притаманна найвища контрольна державна діяльність. Такий підхід дає підставу виділити конституційні суди в особливий і самостійний вид — державний орган конституційного контролю.

Відповідно до ст. 2 чинного Закону України «Про Конституційний Суд України», його завданням є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України. На це спрямовано рішення Конституційного Суду щодо неконституційності правових актів вищих органів державної влади. Метою Конституційного Суду України є захист чи охорона Конституції. Можна сказати, що Конституційний Суд України здійснює конституційний контроль. Конституційно-охоронна функція є особливістю Конституційного Суду і прокуратури, а також входить у коло повноважень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.